

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Η. ΜΗΤΣΙΟΥ

Δημοσιογράφου

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Η. ΜΗΤΣΙΟΥ

Ἐνάμεσα στὰ ἐκλεκτὰ τέκνα της, πού ἐλαμψαν στο ἔθνικό μας στερέωμα σάν ἀγωνισταί καί πολέμαρχοι, σάν πολιτικοί ἢ καλλιτέχνες, σάν ἐπιστήμονες καί διδάσκαλοι τοῦ γένους, σάν βιομήχανοι, ἔμποροι καί σπουδαῖοι οικονομικοί καί κοινωνικοί παράγοντες, ἡ Θεσσαλική περιοχή ἔχει ἀναδείξει κι ἓνα πλῆθος ἀπό ἐθνικούς εὐεργέτες. Τοὺς περισσότερους σέ ἀριθμὸ ἀλλὰ καί τοὺς πιὸ σημαντικούς ἔχει ἀναδείξει τὸ Πήλιο. Τὸ πρωτοφανέρωμά τους ἔγινε πρὶν ἀκόμα ἀρχίσει ἡ ἀπελευθέρωσι ἀπὸ τοὺς Τούρκους καί κορυφώθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ αἰῶνος μας. Οἱ ἐθνικοὶ εὐεργέτες, αὐτοί, πού πεθαίνοντας ἀφήνουν τὴν περιουσία, πού ἀπόκτησαν, γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι ἐθνικῶν σκοπῶν προέρχονται, κυρίως, ἀπὸ τοὺς ξενητεμένους Ἑλληνας. Αὐτοὶ φεύγοντας, ἀπὸ τὴν πατρίδα μας, στὶς ξένες χώρες, στὴ Ρωσία, στὴ Βλαχία, στὴν Πόλη ἢ τὴ Σμύρνη, στὴν Αἴγυπτο ἢ τὴν Ἀμερική καί ἄλλους μακρυνοὺς τόπους, ἐργάζονται σκληρὰ σὲ μιὰ πολύχρονη ἀδιάκοπη προσπάθεια, πού θὰ τοὺς δώσῃ δύναμι καί πλοῦτο. Μαζὶ τους ὅμως φέρνουν ἀκοίμητη τὴν ἀγάπη γιὰ τὸν τόπο πού γεννήθηκαν, φέρνουν ἄσβεστη τὴ νοσταλγία, γιὰ τὴν ἐνδοξη ἄλλοτε, ἀλλὰ τόσο πτωχὴ τώρα καί τόσο καθυστερημένη πατρίδα τους. Πρέπει νὰ εἶναι ἡ φιλοπατρία αὐτὴ, πού θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ κατόπιν στοῦ ν' ἀφήσουν ὀλόκληρες ἢ μέρος ἀπὸ τὶς περιουσίες πού ἀπέκτησαν στὰ ξένα, γιὰ ἔργα κοινωφελῆ.

Μερικοί, ὅπως Πολυμήρης, τὰ ἄφησαν ὅλα γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Ἄλλοι ἄφησαν λιγώτερα κι ἄλλοι ἓνα μικρὸ μέρος ἀπὸ ὅσα εἶχαν. Πάντως ἡ συνεισφορὰ τους ἦταν σημαντικὴ σὲ μιὰ ἐποχῇ, πού οἱ ἐλλείψεις ἦταν τρομακτικὲς καί πού ὁ λαὸς ἦταν βυθισμένος στὴν ἀμάθεια, τὴν ἀνέχεια καί τὶς προλήψεις. Βέβαια ὑπῆρχαν καί τότε λίγες οἰκογένειες, μιὰ μικρὴ μειοψηφία ἀνθρώπων πού καί τὰ οικονομικά τους ἦταν ἀνθηρὰ καί στὰ παιδιὰ τους μποροῦσαν νὰ δώσουν εὐρωπαϊκὴ μόρφωσι. Ὁ πολὺς, ὅμως, κόσμος βρισκόταν στὴν κατώτατη βαθμίδα τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτιστικῆς κλίμακος. Καί εἶναι φυσικὸ νὰ εἶχαν πάρα πολλές ἀνάγκες, ἀφοῦ καί σήμερα ἔπειτα ἀπὸ τόσες δεκαετηρίδες βρισκόμαστε ἀκόμη στοῦ στάδιο τοῦ ὑποαναπτύκτου. Μέσα σὲ μιὰ τέτοια κατάστασι ἓνα σχολεῖο, ἓνας δρόμος, ἓνα φιλανθρωπικὸ ἴδρυμα, εἶχαν — ὅπως ἄλλως τε καί σήμερα ἔχουν — τεράστια σημασία.

Τὸ ἀρχαιότερο ὑπὲρ τῆς Ζαγορᾶς κληροδότημα εἶναι, τοῦ Μωϋσέως Δημητριάδου Κρήτσκη. Ἡ διαθήκη του φέρει ἡμερομηνία 9 Ἰουλίου 1817. Ὁ Μωϋσῆς Κρήτσκη, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀδελφὸς τοῦ ἐπίσης ἐξαιρετικοῦ πατριώτη Νικολάου Κρήτσκη, πῆγε νέος στὴ Ρωσία καί ἐσταδιοδρόμησε στοῦ ἐμπόριο γιὰ νὰ ἐξελιχθῇ σὲ γαιοκτήμονα. Ἡ διαθήκη του εἶναι ἀρκετὰ χαρακτηριστικὴ. Ὅριζι ὅτι ἀφήνει στοῦ Ὁρφανοτροφείου τῆς Μόσχας ἐξήντα χιλιάδες ρούβλια σὲ διαρκῆ κατάθεσι πρὸς 5%, μὲ τὸν ὄρο τὰ ἔσοδα αὐτὰ νὰ δίδονται γιὰ μισθοὺς διδασκάλων τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου τῆς Ζαγορᾶς. Τὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὴν κατάθεσι αὐτὴ τοῦ Κρήτσκη τὸ εἰσέπραττε ἡ κοινότητα Ζαγορᾶς μέχρι τοῦ 1915. Ὁ Κρήτσκη στὴ διαθήκη του γράφει ἀνάμεσα στὰ ἄλλα :

«...Ἐτει σωτηρίῳ χιλιοστῶ ὀκτακοσιοστῶ δεκάτῳ ἐβδόμῳ Ἰουνίου ἐνάτη, ἐγὼ ὁ ὑπογεγραμμένος κολλέσκησῃ σοβέτικος Μωϋσῆς Δημητριάδης Κρήτσκη, τὸ γένος Ρωμᾶος ἀπὸ τὴν Θεταλίαν, ἀπὸ τὴν χώραν τὴν ὀνομαζομένην Σωτήραν Ζαγοράν, εὐρισκόμενος ἐδῶ ἐν τῇ ἀγίᾳ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Νεοχώριον τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσης τὸ 1921. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα διήκουσεν εἰς τὸ γυμνάσιον Καρδίτσης. Ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἠσχολήθη μὲ τὴν δημοσιογραφίαν, ἐργασθεὶς κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν ἐφημερίδα «Νέος Ἀγὼν» τῆς Καρδίτσης, τὴν ὁποίαν διηύθυνε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου, ἀντικαταστήσας τὸν τότε διευθυντὴν τῆς Ἰωάν. Ἰακωβάκη, ὅστις εἶχεν ἐπιστρατευθῆ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς εἰργάσθη ὡς συντάκτης ἐφημερίδων τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν εἰργάσθη εἰς τὴν ἐφημερίδα «Φωνὴ τῆς Καρδίτσης», τὴν ὁποίαν καί διηύθυνεν ἐπ' ἀρκετὸν. Τὸ 1947 προσελήφθη εἰς τὸν «Ταχυδρόμον» τοῦ Βόλου καί ἀπὸ τοῦ 1949 ἀνήκει εἰς τὸ συντακτικὸν προσωπικὸν τῆς «Θεσσαλίας». Τὸ 1960 περιώδευσεν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ὡς προσκεκλημένος τοῦ Ὁργανισμοῦ Διεθνῶς Συνεργασίας καί παρηκολούθησε σειρὰν διαλέξεων εἰς τὸ Κολλέγιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἀναπόλεως καί εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Οὐάσιγκτων. Ἐπανελθὼν ἐδημοσίευσεν περὶ ὄλων αὐτῶν τὰς ἐντυπώσεις του εἰς τὴν «Θεσσαλίαν». Ἐνδιαφερούσας ἐντυπώσεις ἔγραψεν ἐπίσης καί ἀπὸ διαφόρους εὐρωπαϊκὰς χώρας τὰς ὁποίας ἐπισκέφθη.

Πετροπόλει καί ἔχων θείῳ ἐλέει, σῶον τὸν νοῦν μου καί ὕγιεις τὰς φρένας μου, φοβούμενος δὲ τὸ θανάτου ἀδηλον, γράφω ἰδίᾳ μου χειρὶ ταύτην τὴν ἐσχάτην μου βουλήν καί γνώμην καί διαθήκην μου...

Ἐν πρώτοις παραδίδω τὴν ἀμαρτωλὴν μου ψυχὴν εἰς τὴν θείαν εὐσπλαχνίαν καί εἰς τὴν πρεσβειαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ φύλακός μου ἀγγέλου καί πάντων τῶν ἁγίων, ἔπειτα δίδω τὴν ὀφειλομένην συγχώρησιν πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφούς μου Χριστιανούς, παρακαλῶν αὐτοὺς ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καί καρδίας νὰ συγχωρήσωσι καί ἐμοὶ τῷ ἀμαρτωλῷ εἰς ὅτι ὡς ἄνθρωπος αὐτοῖς παρώργισα.

Ὁ Μωϋσῆς Κρήτσκη, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διατάξιν τῆς διαθήκης του πού ἀναφέρεται στοὺς διδασκάλους τῆς σχολῆς Ζαγορᾶς, ὀρίζει κληροδότημα γιὰ τρεῖς πτωχοὺς μαθητὰς, καί κληροδότημα ἐπίσης 400 ρουβλίων γιὰ «τὴν ἐξαγόρασιν πτωχῶν φυλακισμένων» καί τὴν ἐνίσχυσιν ἄλλων. Ἄφησε ἐπίσης χίλια ρούβλια εἰς τὸ μοναστήριον Δανιηλόφσκι τῆς Μόσχας καί παρήγγειλε μὲ τὴν διαθήκην του νὰ ἐνταφιασθῇ ἐκεῖ, ὅπως ἐπίσης καί διάφορα ἄλλα ποσὰ γιὰ ἄλλους φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς. Καί μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες ἀνθρωπιστικὰς του πράξεις ἐλευθέρωσε καί τοὺς δύο σπιτικούς του δούλους καί ἔδωκε σ' αὐτοὺς τὰ οικονομικὰ μέσα γιὰ νὰ ζήσουν ἐλεύθεροι.

*

Ὁ Νικόλαος Κρήτσκη, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, συνέταξε τὴν διαθήκην του στὴ Σεβαστούπολι τῆς Κριμαίας στίς 9 Σεπτεμβρίου 1843. «Γνωστὸν τοῖς πᾶσι εἶναι — γράφει — ὅτι ἡ δυστυχία μὲ καταδίκασε νὰ μένω καθ' ὅλην τὴν ζωὴν μου ἄγαμος καί ἄτεκνος, μὴ ἔχων τὸν δυνάμενον

νά με περιθάλλω εις τὸ γῆρας μου· ὅσον καὶ ἂν προσεπά-
θουν νὰ ἀποκτήσω φίλους καὶ γνωρίμους παντοῦ ἀπετύγ-
χανον· τότε μόνον ἤμην παρ' αὐτοῖς καλὸς καὶ ἀγαθὸς
ὅταν τοῖς ἐπρόσφερον θυσίας, ἀλλ' ὅταν δὲν ἠδυνάμην νὰ
τοὺς ὠφελήσω, παρετήρουν ὄλως τὸ ἀντίθετον. Ἦννόουν,
ὅτι περισσότερο ἡγάπων τὴν, οὐ μεγάλην μου, κατάστα-
σιν, φαινομένην εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των μεγαλύτεραν,
ἢ ἐμέ. Οὐδένα θέλω νὰ ὀνομάσω ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς πλησίον
καὶ εἰς τοὺς ξένους παρετήρουν τὸ αὐτό, τὰ ἀτυχήματα
μὲ ἔκαναν ὑποπτον καὶ δύσπιστον, μ' ὄλον τοῦτο πρέπει
ν' ἀγαπῶμεν τοὺς ἀνθρώπους, μὴ λησμονοῦντες τὸν ἄρ-
τον καὶ τὸ ἄλας. Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι πάντοτε οἱ αὐτοί.
Αἱ περιστάσεις μεταβάλλουσι τὴν ψυχὴν των καὶ τὸν χα-
ρακτήρα των. Εἶναι ἢ νέα καὶ τελευταία δοκιμασία μου,
καθ' ὅσον εἶναι καὶ ἡ σημαντικώτερα. Ὑπὸ τοιούτων γλυ-
κέων καὶ λίαν παρηγορητικῶν σκέψεων παρακινούμενος
ἀποφασίζω...» καὶ ἀκολουθεῖ τὸ κείμενον τῆς τελευταίας
βουλήσεώς του. Ὁ Νικόλαος Κρήτσος, ὁ ὁποῖος ἦτο
κτηματίας στὴν Κριμαία καὶ πρῶν ἀντιναύαρχος τοῦ Ρω-
σικοῦ Ναυτικοῦ, ὥριζε μὲ τὴ διαθήκη του ὅτι ἀφήνει
στὴν Ἑλληνικὴ κυβέρνησι ἑκατὸ χιλιάδες χάρτινα ρού-
βλια γιὰ νὰ σπουδάζουν κάθε χρόνο πέντε νέοι, ἓνας Πε-
λοποννήσιος, ἓνας Ὑδραῖος, ἓνας Σπετσιώτης καὶ δύο
ἀπὸ τὴν πόλιν Ζαγοράν. Ἡ σημερινὴ περιουσία τοῦ κλη-
ροδοτήματος ἀποτελεῖται ἀπὸ 90 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς
Τραπεζῆς, πού εἶχαν ἐκδοθῆ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὑπουργείου
Παιδείας καὶ ἀπὸ 270 μετοχὰς τῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς.

Ὁ μεγαλύτερος τῶν συγχρόνων διαθετῶν τῆς περιουσίας
των γιὰ κοινωφελεῖς σκοποὺς εἶναι ὁ Δημήτριος Πολ. Πο-
λυμέρης ἐκ Ζαγοράς. Μὲ τὴν διαθήκην του, πού συνετάγη
στὶς 27 Ἰουνίου 1936 καὶ τὸν κωδικελλον αὐτῆς, πού συν-
ετάγη τὴν 3ην Ἀπριλίου 1937, ὁ Δημήτριος Πολυμέρης
ἄφησε ὀλόκληρη τὴν περιουσίαν του στὴν κοινότητα Ζα-
γοράς, καὶ ὥρισε ὅτι ὑποχρεώνει τὴν κληρονόμον του
κοινότητα νὰ ἰδρύσῃ στὴ Ζαγορά «Γυμνάσιον πλήρες ἐν
τῷ ὁποίῳ νὰ σπουδάζωσι μαθηταὶ καὶ μαθήτριά, προτι-
μωμένων τῶν ἐκ Ζαγοράς καταγομένων» Ὁ ὅρος αὐτὸς
ἔχει ἐκπληρωθῆ. 2) Ὅριζει ὅτι πρέπει νὰ ἰδρύσῃ ἓνα νο-
σοκομεῖο χειρουργικῶν καὶ παθολογικῶν νοσημάτων πεν-
τήκοντα κλινῶν. Τελικῶς τὸ νοσοκομεῖον δὲν ἰδρύθη, λό-
γῳ τῆς ἐν τῷ μεταξύ μειώσεως τῶν ἐσόδων τοῦ κληροδο-
τήματος. Κατόπιν μελέτης εἰδικοῦ ἢ περιουσία του κλη-
ροδοτήματος Πολυμέρη εἶχεν ὑπολογισθῆ σὲ 14.594.879
δραχμὰς. Τὸ ποσὸν αὐτὸ κατανέμεται ὡς ἑξῆς. Ἀκίνητα

ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

13.000.000, Χρηματογράφα 1.129.150, διάφορα δάνεια
242.256, καταθέσεις 223.473 δραχμὰς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ προ-
αναφερόμενα ἡ κοινότης Ζαγοράς κληρονόμησε καὶ τὴν
ἀπαίτησι τοῦ Δημητρίου Πολυμέρη ἀπὸ τὸ δημόσιο, τὸ
ὁποῖο ἐγγυήθηκε δάνειο 100.000 λιρῶν, πού ὁ Πολυμέρης
ἔδωσε στὸ ταμεῖο ἐπαρχιακῆς ὁδοποιίας. Τὸ ποσὸν αὐτὸ
τὴν ἐποχὴ τῆς συνάψεως τοῦ δανείου (30 Ἰουνίου 1932)
ἦταν σὲ δραχμὰς 35. 500.000. Σήμερα (1963) τὸ δάνειο ἀνέρ-
χεται σὲ 246. 885 λίρες στερλίνες, πού σὲ σημερινὲς δρα-
χμὰς περίπου εἶναι 20.750.000. Ἐὰν τὸ ποσὸν αὐτὸ ἀπο-
δοθῆ θὰ χρησιμοποιηθῆ γιὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ δρόμου
Βόλου - Ζαγοράς.

*

Μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων εὐεργετῶν εἶναι ὁ Ἀλέ-
ξανδρος Ἀθανασάκης, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθῆ
στὴν Πορταριά τὸ ἔτος 1843. Ἦτο τριάντα ἐτῶν ὅταν πῆ-
γε στὴν Αἴγυπτο καὶ μὲ τὴν ἐργασία του καὶ τὰ προσόντα,
πού διέθετε, ἔγινε γαιοκτήμονας. Ἀπὸ τὸν πλοῦτο πού
ἀπέκτησε μεγάλο μέρος διέθεσε σὲ ἔργα φιλανθρωπίας καὶ
ἔγινε ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους εὐεργέτας. Ἰδρυσεν στὴν Πορ-
ταριά τὸ Ἀθανασάκειο Νηπιαγωγεῖο — μὲ δικὴ του δα-
πάνη ἐλειτούργησε παλιότερα στὸ Βόλο σταθμὸς πρῶτων
βοηθειῶν — ἀλλ' ἓνα ἀπὸ τὰ ἔργα του πού συγκεντρώνουν
καὶ σήμερα καὶ θὰ προκαλοῦν πάντοτε αἰσθήματα εὐγνω-
μοσύνης εἶναι τὸ Ἀθανασάκειον Ἀρχαιολογικὸν Μου-
σεῖον Βόλου, στὸ ὁποῖο φυλάσσονται μοναδικοὶ στὸ εἶ-
δος τους ἀρχαιολογικοὶ θησαυροί, πού χρονολογοῦνται
ἀπὸ τῆς ἀρχαιότερας προϊστορικῆς ἐποχῆς μέχρι τῶν
πρῶτων χριστιανικῶν αἰώνων.

Ἐνας ἄλλος μεγάλος εὐεργέτης, τέκνον καὶ αὐτὸς τῆς
Πορταρίας, εἶναι ὁ Πανταζῆς Βασσάνης. Γεν-
νήθηκε τὸ 1830 καὶ σὲ ἡλικία εἰκοσι ἐτῶν πῆγε στὴν Αἴ-
γυπτο, ὅπου κατ' ἀρχὴν προσελήφθη στὴ μεγάλη ἐπιχεί-
ρησι τῶν ἀδελφῶν Κασσαβέτη κι ἔπειτα μόνος του ἀσχο-
λήθηκε μὲ τὸ ἐμπόριο καὶ τὴ γεωργία. «Ὁ Πανταζῆς Βασ-
σάνης — γράφει ὁ γνωστὸς Πηλιορείτης λόγιος κ. Ἀπ.
Γ. Κωνσταντινίδης, ὁ ὁποῖος σκιαγραφεῖ τὴ δράσι τῶν
κυριωτέρων Πηλιορειτῶν, πού ἔδρασαν στὴν Αἴγυπτο —
καθ' ὄλην τὴν ζωὴν του ὑπῆρξε φιλάνθρωπος καὶ φιλό-
πατρις... Τακτικῶς ἀπέστειλεν ἐκτὸς βοηθημάτων πρὸς τὴν
ἰδιαιτέραν του πατρίδα καὶ γενναῖα ποσὰ πρὸς τὴν ἐν Ἀ-
θῆναις ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου ἐπιτροπὴν. Ἀποθανὼν
ἀφῆκε διὰ διαθήκης του τὰ 60% τῆς ὄλης περιουσίας του
εἰς τὸ ἔθνος, ἵνα ἐξ αὐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἰδρύσῃ
ναυτικὴν σχολὴν καὶ σπουδάζῃ ἐν Εὐρώπῃ ἢ Ἀμερικῇ
τοὺς ἱκανωτέρους ἐκ τῶν τελειοφοίτων αὐτῆς. Ἡ Βασσά-
νειος Ναυτικὴ Σχολὴ ἰδρύθη πράγματι κατὰ τὴν δεξιάν
τῷ εἰσπλέοντι πλευρᾷ τοῦ λιμένος Πειραιῶς, ἐγκατεστάθη
δ' ἐν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ 1905 ἡ Ναυτικὴ Σχολὴ τῶν Δοκίμων,
λειτουργοῦσα μέχρι τότε ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμου «Ἑλλάς».
Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τῆς περιουσίας του κατεσκευάσθη
ἡ συνδέουσα τὸν Βόλον μετὰ τῆς Πορταρίας ἀμαξιτὴ
ὁδός, μήκους 14 χιλιομέτρων... Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος
ἔδωρήσατο καὶ κομψὸν ἀκίνητον μετὰ μεγάλης περιο-
χῆς ἐν Τάντα πρὸς ἐγκατάστασιν ἐν αὐτῷ τοῦ Βασιλικοῦ
Προξενείου».

*

Οἱ ἐκ Τσαγκαράδας καταγόμενοι Εὐάγγελος Κ.
Ἀχιλλόπουλος καὶ ὁ ἀδελφὸς του Σοφοκλῆς
Κ. Ἀχιλλόπουλος ἄφησαν ἐπίσης σημαντικὰ κλη-
ροδοτήματα. Ὁ Εὐάγγελος Ἀχιλλόπουλος γεννήθηκε στὴν
Τσαγκαράδα τὸ 1833 «ἐκ γονέων διακρινόμενων ἐπὶ γέ-
νει καὶ πλοῦτῳ», κατὰ τὸν Ἀπ. Κωνσταντινίδην. Ἐφοί-
τησε στὴ σχολὴ τῆς Ζαγοράς καὶ τὸ 1855 πῆγε στὴν Αἴ-
γυπτο ὅπου προσελήφθη ὡς ἐξωτερικὸς υπάλληλος τοῦ
Οἴκου Κασσαβέτη. Ἀργότερον ἐπεδόθη στὸ ἐμπόριο εἰσ-
αγωγῆς ὑφασμάτων. Ἡ περιουσία πού ἄφησε ὑπολογίστηκε
κατὰ τὸ χρόνο τοῦ θανάτου του σὲ ἓνα ἑκατομμύριο λίρες

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΩΓΟΥ

Καταγομένη εκ τῆς ἀρχοντικῆς οἰκογενείας Πίσπα «Κυραμάνα» τῆς Καστανέας. Ἐγεννήθη ἐν Καστανέα (Καλαμπάκας), Ἀδελφὴ τῶν Γεωργίου Πίσπα Ἱατροῦ καὶ Χριστοῦ Πίσπα, Ἐφέτου-Δικηγόρου. Ἦλθεν εἰς γάμον μετὰ τοῦ ἐκ Θεσσαλίας ἐκλεκτοῦ βιομηχάνου τῶν Ἀθηνῶν Χριστοῦ Κ. Γώγου, γενομένη μητέρα ἑπτὰ τέκνων, ἐξ ὧν τῆς ἐπέζησαν τὰ τρία μόνον. Ἀπεβίωσεν τὸ ἔτος 1963.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΠΕΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐγεννήθη ἐν Καρδίτῃ καὶ ἐγκατεστάθη μετὰ τῆς οἰκογενείας τῆς ἐν Ἀθήναις μετὰ τὸν γάμον τῆς μετὰ τὸν τότε ταγματάρχην Θωμᾶ Πετζόπουλον. Ἐνεργὸν στέλεχος τοῦ Λυκείου Ἑλληνίδων. Ἀνέπτυξε κοινωνικὴ καὶ φιλανθρωπικὴν δραστηριότητα, ἡ ὁποία ὑπῆρξε τόσο ἀξιόλογος καὶ τὰ μέγιστα ἐπωφελής, ὥστε νὰ τιμᾷ τὴν φιλότιμὴν τῆς γενέτειραν, τὴν Θεσσαλίαν.

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ι Κ Α Ι Γ Υ Ν Α Ι

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΟΥΤΣΙΝΑ

Σύζυγος τοῦ ἀειμνήστου ἐμπόρου Νικολάου Κουτσίνα ἐκ Λαρίσης. Ἐγκατεστημένη εἰς Βόλον εἰργάσθη ποικιλοτρόπως εἰς φιλανθρωπικὰ ἴδρυματα καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων. Διετέλεσε Δημοτικὸς Σύμβουλος τοῦ Δήμου Βόλου καὶ συνέβαλε κατὰ πολὺ εἰς τὴν πρόοδον τῆς πόλεως. Ἦδη τυγχάνει μέλος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Βρεφικοῦ Σταθμοῦ Βόλου.

ΣΟΦΙΑ ΗΛΙΑΔΟΥ

Σύζυγος τοῦ ἀειμνήστου Θεσσαλοῦ ἐταίρου μας Σ. Ἠλιάδῃ. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διηύθυνε διάφορα ἰδιωτικὰ Σχολεῖα ἐν Καίρῳ καὶ Ἀθήναις. Ἐκ τῶν ἱκανωτέρων στελεχῶν τοῦ Λυκείου Ἑλληνίδων. Ἀπεβίωσε τὸ ἔτος 1961 εἰς ἡλικίαν 81 ἐτῶν.

ΜΑΡ. ΠΑΠΑ-ΓΩΑΝΝΟΥ

Ἐφοίτησεν εἰς τὸ Ἀρσάκειον Διδασκαλεῖον Θηλέων Λαρίσης, λαβούσα τὸ πτυχίον τῆς διδασκαλίας. Ὑπηρετήσεν ὡς διδασκάλισσα καὶ Διευθύντρια εἰς πολλὰ σχολεῖα τῆς Θεσσαλίας, μέχρι τοῦ ἔτους 1957, ἀνέπτυξε δὲ κοινωνικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δράσιν.

ΕΛΛΗ ΠΟΛΙΤΗ

Δημοσιογράφος καὶ τεχνοκριτικός, γεννηθεῖσα ἐν Βόλῳ τῷ ἔτος 1912. Συνειργάσθη εἰς πολλάς ἐφημερίδας τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1934, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1951 τακτικῶς εἰς τὴν ἀπογευματινὴν ἐφημερίδα «Ἀθηναϊκή». Ἀναπτύσσει παράλληλον κοινωνικὴν δράσιν.

ΜΑΡΙΑ ΧΑΤΖΗΓΑΚΗ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 1904. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Πολυτεχνείου ζωγραφικὴν. Φύσις καλλιτεχνικὴ, ἠσχολήθη μὲ τὴν ἀπαγγελίαν ποιημάτων τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ποιητοῦ Ρήγα Γκόλφη, ὡς καὶ ἄλλων ποιητῶν εἰς διαφόρους φιλολογικὰς συγκεντρώσεις. Ἀνέπτυξε πλουσίαν κοινωνικὴν καὶ φιланθρωπικὴν δράσιν τόσον ἐν Τρικάλοις, ὅσον καὶ ἐν Ρεθύμνῳ Κρήτης.

ΚΕΙΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΜΑΡΙΚΑ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ

Ἐγεννήθη εἰς Τύρναβον τῆς Θεσσαλίας, κόρη τοῦ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διατελέσαντος Δημάρχου Τυρνάβου Ἀστερίου Πλάκα. Τὸ 1915 ἐγκατεστάθη εἰς Λάρισαν καὶ τὸ 1919 ἐνυμφεῦθη τὸν Δημήτριον Χατζηγιάννην καὶ ἔκτοτε ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν τῆς εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν κίνησιν τῆς Λαρίσης. Ἡ κοινωνία τῆς Λαρίσης περιβάλλει μὲ ἀγάπην τὴν Θεσσαλὴν αὐτὴν ἀλτροῦστριαν.

ΛΟΥΚΙΑ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ

Ἐγεννήθη εἰς Ἐρμούπολιν Σύρου τὸ 1870, θυγάτηρ τοῦ ἐν Βόλῳ μεγαλεμπόρου Λεωνίδα Κωνσταντινίδου, ὅστις βραδύτερον ἀνέλαβε τὴν Διεύθυνσιν τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Τραπεζῆς Ἡπειρο-Θεσσαλίας. Τὸ 1895 ὑπανδρεύθη τὸν ἐν Βόλῳ ἱατρὸν Δημήτριον Χατζηκώσταν, ἡ ἴδια δὲ διετέλεσε ἐπίλεκτος φυσιογνομία τῆς πόλεως, ἐργασθεῖσα εἰς πᾶσαν κοινωνικὴν κίνησιν. Ἀπεβίωσεν τὸ ἔτος 1955.

ΕΥΑΝΘΙΑ ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ

Ἐγεννήθη ἐν Τρικάλοις. Ἐφοίτησεν εἰς τὸ Ἀρσάκειον Ἀθηνῶν, λαβοῦσα πτυχίον Διδασκαλείου. Ὀμιλεῖ τὴν γαλλικὴν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1932 ἀναπτύσσει ἐν Τρικάλοις πολυσχιδὴ καὶ λίαν ἐπωφελεῖ κοινωνικὴν δράσιν. Ἐτιμήθη μὲ τὸ χρυσοῦν μετάλλιον τῆς πόλεως.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ

Κατάγεται ἐκ Τρικάλων. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπὸ τὴν ὅποιαν καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς τῷ 1953. Μετεξεπαιδεύθη ἐπὶ dietίαν ἐν Δυτικῷ Βερολίῳ. Ἐργάζεται ἤδη ἐν Ἀθήναις ὡς ἐπιστῆμων φαρμακοποιός.

ΠΗΝΕΛ. ΠΑΠΑΜΑΝΤΕΛΛΟΥ

Ἐσπούδασεν εἰς τὸ Χημικὸν τμῆμα τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης. Ἦδη τυγχάνει ἐκ τῶν ἀρίστων ὑπαλλήλων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας «Ὁ Δημόκριτος».

Ἀγγλίας. Γιὰ νὰ συντηρεῖται σχολὴ θηλέων στὸ Κάιρο καθὼς καὶ νοσοκομεῖο ἄφησε περὶ τὶς 50.000 λίρες Ἀγγλίας. Ὁ ἴδιος διέθεσε τὸ ποσὸν ποὺ χρειάστηκε γιὰ τὴν ἀνέγερσι τοῦ Ἀχιλλοπουλείου Νοσοκομείου Βόλου καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Τσαγκαράδας. Δυστυχῶς δὲν μπορέσαμε νὰ συγκεντρώσωμε περισσότερα στοιχεῖα γιὰ τὶς δωρεὰς τοῦ Εὐαγγέλου Ἀχιλλοπούλου. Ὅσοι ἔγραψαν γι' αὐτὸν περιορίσθησαν σὲ γενικότητες, ποὺ δὲν διαφωτίζουν τὸ θέμα ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει. Τῆ δυσκολία ἄλλως τε αὐτὴ τῆ συναντήσαμε σὲ ὅλη τὴν ἔρευνα τοῦ θέματος αὐτοῦ. Πάντως ὁ Εὐάγγελος Ἀχιλλόπουλος ἔδειξε πραγματικὴ πατριωτικὴ στάσι κατὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμο τοῦ 1897 καὶ μαζί μὲ μερικοὺς ἄλλους πλουσίους ὁμογενεῖς τοῦ ἐξωτερικοῦ συνέστησε τὴν ἐξακολούθησι τοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖο αὐτοὶ ἦσαν πρόθυμοι νὰ ὑποστηρίξουν ὕλικῶς. Μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἔκβασι τοῦ πολέμου αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ οικονομικοῦ ἐλέγχου, «ὁ μέγας ἐκεῖνος πατριώτης, — ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Κωνσταντινίδης — ἐμελέτησε τὴν ἄρσιν αὐτοῦ διὰ τῆς οικονομικῆς συνδρομῆς τῶν ἀπανταχοῦ ἐπὶ πλοῦτῳ διακρινομένων ὁμογενῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτο ἐπεσκέφη τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ὁμογενεῖς, παρὰ τῶν ὁποίων οὐδὲν πλέον τῆς ἀπογοητεύσεως ἀπεκόμισεν. Ἐλληνας κατ' ὄνομα συνήντησε πολλοὺς, πλὴν οὐδεμίαν ἑλληνικὴν καρδίαν. «Ἀλλοίμονον εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, ἔλεγε κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐπιστροφὴν του, ὅπου στερεῖται πατριωτῶν».

Ὁ Σοφοκλῆς Κ. Ἀχιλλόπουλος πῆγε καὶ αὐτὸς στὴν Αἴγυπτο σὲ πολὺ νεαρὰ ἡλικία. Ὁ μεγαλύτερος στὴν ἡλικία ἀδελφός του Εὐάγγελος τὸν ἔστειλε στὴ Σύρο ὅπου τελείωσε τὸ γυμνάσιο καὶ κατόπιν ἐπέστρεψε στὸ Κάιρο γιὰ νὰ συνεργασθῆ στὸ ἐμπόριο μὲ τὸν ἀδελφὸν του. Ἀργότερα ὁ συνεταιρισμός τους διαλύθηκε καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἄνοιξε στὴν Ἀλεξάνδρεια δικὴ του ἐπιχείρησι ἐξ ἴσου ἐπικερδῆ μὲ τὴν ἐπιχείρησι τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀφοῦ ὅταν πέθανε ἄφησε στὴ σύζυγόν του καὶ τὶς τρεῖς θυγατέρες του περιουσία ποὺ ξεπερνοῦσε τὸ ἓνα ἑκατομμύριον λιρῶν Ἀγγλίας. Ἄφησε ἐπίσης ποσὸν 25.000 λιρῶν στὴν Ἐμπορικὴ σχολὴ τῆς Τσαγκαράδας, τὴν ὁποία ἴδρυσεν ὁ ἀδελφός του, 15.000 λίρες γιὰ τὴν ἴδρυσι τοῦ Παρθεναγωγείου στὴν Τσαγκαράδα καὶ ὥρισε ὅτι ἐάν μία τῶν θυγατέρων του ἀποθάνῃ ἄτεκνος τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας του ποὺ ἄνῃκε σ' αὐτὴν θὰ περιέλθῃ στὸ κράτος γιὰ νὰ σπουδάζουν στὴν Εὐρώπῃ Πηλιορεῖτες νέοι. Ἀπὸ τὶς θυγατέρες του πέθανε πράγματι ἄτεκνη ἡ Ἐλένη Γ. Θεοτόκη καὶ κατόπιν αὐτοῦ λειτουργεῖ τὸ Ἀχιλλοπούλειον κληροδότημα μὲ τὸ ὁποῖο σπουδάζουν στὸ ἐξωτερικὸ νέοι Πηλιορεῖτες.

*

Ἄλλοι Πηλιορεῖτες εὐεργετῆς εἶναι οἱ ἀδελφοὶ Βόλτο υ. Κατάγονταν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς Ζαγοράς καὶ ἔδρασαν στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἐπεδόθησαν μὲ ἐπιτυχία στὴν καλλιέργεια τοῦ βάμβακος. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Ἡρακλῆς Βόλτος, ποὺ πέθανε τὸ 1920 ἄφησε ὀλόκληρη τὴν περιουσία του στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν γιὰ νὰ ἀποστέλλωνται γιὰ σπουδὰς στὴν Εὐρώπῃ νέοι, ποὺ θὰ ἠθελαν νὰ ἐκπαιδευθοῦν στὶς καλὰς τέχνες, στὴ χημεία, τὴν γεωργία καὶ τὴν ἠλεκτρομηχανικὴ. Ἐπίσης ἄφησε 150.000 χρυσὰ φράγκα γιὰ ὅποιον Ἑλληνα ἢ Εὐρωπαῖον ἀνακάλυπτε τὸ φάρμακον γιὰ τὴν ὀριστικὴν θεραπεία τῆς φυματώσεως ἢ τοῦ καρκίνου. Ὁ ἴδιος ἄφησε διάφορες δωρεὰς γιὰ τοὺς πτωχοὺς τῆς Ζαγοράς, γιὰ τὸ Νοσοκομεῖον Βόλου καὶ γιὰ Ἑλληνικὰ ἱδρύματα τῆς Αἰγύπτου. Ὁ ἀδελφός του προηγουμένου Ἀλεξάνδρος Βόλτος ἄφησε διάφορα ποσὰ γιὰ τὴν κατασκευὴ ἀρδευτικῆς δεξαμενῆς στὴ Ζαγορά, κληροδότησε 2000 λιρῶν γιὰ νὰ παντρεύεται μὲ τοὺς τόκους του κάθε χρόνον μιά πτωχὴ νέα στὴ Ζαγορά, 1500 βιβλία γιὰ τὴ βιβλιοθήκην τῆς Ζαγοράς καὶ διάφορα ἄλλα ποσὰ σὲ κοινοφελῆ ἱδρύματα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΟΣΤΕΒΑΣ

Ὁ Ἰωάννης Καρτάλης, ὑπῆρξε ἐπίσης ἔθνικος εὐεργετῆς ἀλλὰ καὶ ἔθνικος ἀγωνιστής. Γεννήθηκε στὴν Τσαγκαράδα τὸ 1842 καὶ τὶς ἐγκύκλιες σπουδὰς του τὶς ἐτελείωσε στὸ ἡμιγυμνάσιον τῆς Ζαγοράς καὶ τὶς συμπλήρωσε στὴν Αἴγυπτο ὅπου ἔμαθε καὶ τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσα. «Ὁ πόθος ὁμῶς τοῦ Ἰωάννου Καρτάλη δὲν ἦτο ἡ ἀπόκτησις πλοῦτου πρὸς ἐξασφάλισιν βίου ἀνέτου δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς οἰκείους του, γράφει ὁ Ἀπ. Γ. Κωνσταντινίδης, ἀλλὰ πρὸς χρησιμοποίησιν του διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἔθνικῶν του ἰδεῶδων. Ἡ γενέτειρα αὐτοῦ πατρίς καὶ τὸ πλεῖστον τῶν ὁμοεθνῶν του ἔζων εἰσέτι δοῦλο ὑπὸ τὴν πτέρναν ἐπαράτου δυνάτου. Τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν ἀνιρεύθη, ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ δέ τούτου σκοποῦ πολλάκις καὶ τὸ χρῆμα του καὶ ἑαυτὸν προσέφερε». Κατὰ τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασι τοῦ 1866 ἐδαπάνησε ὀλόκληρη τὴν περιουσία του πληρώνοντας τὰ ἐξοδα σώματος ἐθελοντῶν, τὸ ὁποῖο βρισκόνταν κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὰς τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Πετροπουλάκη. Κατὰ τὴ Θεσσαλικὴ ἐπανάστασι τοῦ 1878 ἦλθε στὸ Βόλο ὅπου μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀριστείδου ἐσχημάτισε σῶμα ἀπὸ 100 ἀνδρες καὶ ἔλαβε μέρος στὶς μάχας τῆς Μακρυνίτσας καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ, ὅπου διακρίθηκε γιὰ τὴ γενναϊότητά του. Μετὰ τὴν ἀποτυχία τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῆς ἐπέστρεψε στὴν Αἴγυπτο γιὰ νὰ ξαναρθῆ στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1897. Ἐδημιούργησε καὶ πάλι ἀνταρτικὸ σῶμα ἀλλὰ δὲν κατάρθρωσε νὰ εἰσχωρήσῃ στὴ Μακεδονία ὅπως εἶχε σκοπὸ. Γύρισε τότε πίσω στὸ Βόλο καὶ πῆρε μέρος στὴ μάχην τοῦ Βελεστίνου, ὅπου διακρίθηκε γιὰ τὴ γενναϊότητά του. Μὲ δωρεὰ τοῦ Ἰωάννου Καρτάλη ἔγινε τὸ κτίριον τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Βόλου. Γιὰ τὶς ὑπηρεσίας του ἐξελέγη βουλευτῆς καὶ Δήμαρχος Παγασῶν τὸ 1905. Ἀπέθανε τὸ 1907.

*

Ὁ Νικόλαος Κων. Στακός γεννήθηκε στὴν Τσαγκαράδα. Στὴν Αἴγυπτο ἀπέκτησε μεγάλη περιουσία ὡς βαμβακέμπορος καὶ ἐφοπλιστής. Μὲ τὴ διαθήκην του ἄφησε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς περιουσίας του γιὰ κοινοφελεῖς σκοποὺς. Ἄφησε γιὰ τὴν ἐκτέλεσι κοινοτικῶν ἔργων στὴν Τσαγκαράδα 90 1)2 φεδδάνια γῆς, ἡ ὁποία

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΑΒΕΤΗΣ

έξεποιήθη και απέδωσε 22.000 χάρτινες λίρες μέχρι το 1957, ποσόν που χρησιμοποιήθηκε για την ανέγερση του τουριστικού ξενοδοχείου. Άφησε 1.000 αγγλικές λίρες για να προικίζονται πτωχά και όρφανά κορίτσια της Τσαγκαράδας, 500 λίρες στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, 272 λαχειοφόρες όμολογίες του δανείου των 300 εκατομμυρίων, 203 όμολογίες του δανείου των 75 εκατομμυρίων, 40.000 λιρέττες κατατεθειμένες σε τράπεζα της Ρώμης, 40 λαχειοφόρες όμολογίες του Γαλλικού εθνικού δανείου, 200 όμολογίες του Γαλλικού εθνικού δανείου του 1920· όλα αυτά στην κοινότητα Τσαγκαράδας. Επιθυμία του ήταν να συνδεθώ οδίκως ή Τσαγκαράδα με τις Μηλιές και να γίνω στη γενέτειρά του ξενοδοχείο.

*

Έξέχουσα θέσι μεταξύ των εθνικών ευεργετών του Πηλίου κατέχει και ο Άλεξάνδρος Πάντος, που κατάγονταν από τη Ζαγορά. Είναι αυτός του οποίου το όνομα φέρει η Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών, ή Πάντειος. Για την ίδρυσίν της άφησε με την διαθήκη του, που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 1950 από το Πρωτοδικείο Βόλου, ολόκληρη την περιουσία του από τέσσερα εκατομμύρια χρυσές δραχμές για την ίδρυση σχολής Πολιτικών Επιστημών. Η επιτροπή δημοσιεύσεων της Παντείου έγραφε στα προλεγόμενα της Επετηρίδος του 1950-51: Έν τῇ διαθήκῃ του έγραφεν ὁ αἰμνήστου Πάντος, συνεχίζων τὴν παράδοσιν τῶν εὐεργετῶν τοῦ Γένους. «...θὰ εἶναι δι' ἐμὲ μία εὐχαρίστησις νὰ γνωρίζω ἀπὸ τοῦδε ὅτι οἱ φοιτῶντες εἰς τὴν Σχολὴν αὐτὴν θὰ λαμβάνουν ἀφορμὴν νὰ σκέπτονται ὅτι ὁ ἰδρυτὴς τῆς Σχολῆς τῶν ἤτο σχεδὸν συνομηλικός των, ὅτι ἐσπούδαζε καὶ αὐτὸς πολιτικὰς ἐπιστήμας, ὅτι προώριζε τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τὴν ἐξυπηρετήσιν τῆς πατρίδος, ὄνειροπολῶν νὰ ἀναδειχθῇ ἐν τῇ ἐξυπηρετήσῃ τῆς πατρίδος». Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι αὐτὴ ἡ δωρεὰ τοῦ αἰμνήστου Ἀλεξάνδρου Πάντου, ὑπῆρξε ἀπὸ τὶς ὠραιότερες ἐκδηλώσεις τῶν πηλιορειτῶν εὐεργετῶν γιατί χάρις σ' αὐτήν, κυρίως, ἡ Ἀνωτάτη Σχολὴ Πολιτικῶν Επιστημῶν ἐλειτούργησε κατὰ τρόπο θαυμάσιο καὶ ἔδωσε τὰ φῶτα τῆς ἐπιστήμης σὲ χιλιάδες ἐργαζόμενα Ἑλληνόπουλα.

Στις 11 Νοεμβρίου τοῦ 1902 πέθανε στὸ Βόλο ὁ μοναχὸς Ζωσιμᾶς Ἐσφιγμενίτης πὺ ὑπῆρξε μιὰ ξεχωριστὴ φυσιογνωμία τοῦ καιροῦ του. Λίγες μέρες πρὶν πεθάνῃ στὶς 5 Νοεμβρίου τοῦ 1902 κάλεσε στὸ σπίτι του τὸν συμβολαιογράφου Ἀπ. Δ. Κουτσογιάννη καὶ τοῦ ὑπαγόρευσε τὶς τελευταῖες του θελήσεις. Ὁ Ζωσιμᾶς ἐκληροδότησε μιὰ σημαντικὴ πνευματικὴ ἐργασία, καταχωρημένη στὰ περιοδικὰ πὺ ἐξέδωκε κατὰ καιροὺς, τὸν «Προμηθέα» καὶ τὸ Ἡμερολόγιο «Φῆμη», μιὰ ἐργασία χρησιμὴ στοὺς ἱστορικοὺς, πὺ θὰ ἤθελαν νὰ φωτίσουν τὴν τοπικὴ ἰδιαίτερα ἱστορία τῶν τελευταίων χρόνων τῆς τουρκοκρατίας καὶ τῶν πρώτων τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἡ παρούσα, ὅμως, ἔρυνα ἀσχολεῖται μὲ τὴν κληροδοσίαν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ὁ Ζωσιμᾶς Ἐσφιγμενίτης δὲν θὰ ἦταν ἀξίος τῆς ἱστορίας του ἂν ὅ,τι ἀπέκτησε δὲν τὸ ἄφηνε γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Στὴν μητέρα του, πὺ ζοῦσε ἀκόμη — τὴν ἐποχὴ τοῦ θανάτου του ὁ Ζωσιμᾶς ἦταν 67 ἐτῶν — ἄφησε ἓνα σπίτι στὴν ὁδὸ Ὅγλ καὶ Ἀλεξάνδρας, μὲ σκοπὸ τελικῶς μετὰ τὸ θάνατο τῆς μητρός του νὰ περιέλθῃ στὴν κυριότητα τοῦ πολιτικοῦ Νοσοκομείου τῆς «Φιλελεήμονος ἀδελφότητος» Βόλου. Στὴ διαθήκη περιλαμβάνεται καὶ ἡ παρακάτω παράγραφος. «Τὴν ἐκ τριῶν χιλιάδων διακοσίων (3200) περίπου τόμων βιβλιοθήκην μου ἕκαστος τόμος τῆς ὁποίας φέρει σφραγίδα ἔχουσιν περιγεγραμμένα «Βιβλιοθήκη Ζωσιμᾶ Ἐσφιγμενίτου, Βόλος» ἀφήνω εἰς τὸ ἐνταῦθα ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τοποθετήσῃ ἐν ἰδίῳ διαμερίσματι καὶ χρησιμεύσῃ διὰ τοὺς φιλανανθρώπους τῆς πόλεως Βόλου πρὸς οὓς θέλει εἶσαι προσιτὴ τουλάχιστον τρις τῆς ἐβδομάδος». Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ζωσιμᾶ Ἐσφιγμενίτη ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ συλλόγου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μοναδικὴ δημοσίαι βιβλιοθήκη στὸ Βόλο μέχρι σήμερα.

*

Γιὰ τὴν ἴδρυση Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης στὸ Βόλο ἄφησε κληροδοτήματα καὶ ὁ Δαμιανὸς Κυριαζῆς, πὺ γεννήθηκε στὸ Κάιρο, ἀπὸ Πηλιορεῖτες γονεῖς, τὸ 1890. Σπούδασε στὴν Ἀθήνα καὶ στὴ Λειψία πολιτικὴς ἐπιστήμης καὶ διετέλεσε τμηματάρχης τοῦ ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ὑπουργὸς στὸ ἴδιο ὑπουργεῖο στὴ κυβερνησι Παπαναστασίου (1932). Τὴν διαθήκη του, πὺ δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο Ἀθηνῶν κατὰ τὴ συνεδρίασί του τῆς 29^{ης} Μαρτίου 1949 συντάξε μὲ τὸ ἴδιο του τὸ χέρι στὶς 6 Αὐγούστου τοῦ 1945. «Μὲ τὴ διαθήκη του ἄφησε χρεῶγραφα στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴν Ἑλβετία ἀπὸ τὴν ἐκποίησι τῶν ὁποίων ἔχει συγκεντρωθῇ ποσὸν δύομισυ εκατομμυρίων δραχμῶν περίπου. Τὸ ποσὸν αὐτὸ ὁ διαθέτης ὀρίζει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ χρησιμοποιοιθῇ γιὰ τὴν ἴδρυση Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης στὸ Βόλο. Ὁ ἴδιος ἄφησε στὸ Μουσεῖο Μπενάκη τὴ συλλογὴ του Βυζαντινῶν εἰκόνων, καθὼς καὶ χρηματικὸν ποσὸν γιὰ τὴν ανέγερση μιᾶς πτέρυγος, πὺ φέρει τὸ ὄνομά του.

*

Εἶναι μακρὸς ἀκόμη ὁ κατάλογος τῶν Πηλιορειτῶν, πὺ προσέφεραν ὀλόκληρες περιουσίες γιὰ τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα τους καὶ γιὰ τὸ Ἔθνος. Μεταξὺ τῶν κληροδοτημάτων εἶναι τοῦ Ἰωάννου Κασσαβέτη γιὰ τὴν ἴδρυση οἰκοκυρικῆς σχολῆς Ζαγορᾶς, τοῦ Κίμωνος Πανταζοπούλου γιὰ τὴ χορήγησι ὑποτροφιῶν εἰς διδασκάλους, καὶ ἄλλων. Πολλοὶ ἐπίσης διέθεσαν ἀκίνητα καὶ χρήματα, ἐνῶ ἀκόμη εὐρίσκονται στὴ ζωὴ γιὰ κοινωφελεῖς καὶ ἀγαθοεργούς σκοπούς. Σὲ μιὰ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ κοινωνικὴ πρόνοια, ὡς ἀναγκαῖαι λειτουργία τῆς Πολιτείας ἢ ἦταν ἀγνωστὴ ἢ ὑποτυπῶδης, οἱ προσφορὲς τῶν εὐεργετῶν αὐτῶν προσελάμβαναν — καὶ πολὺ δίκαια — τὸ χαρακτήρα πραγματικῆς ἐθνικῆς ὑπηρεσίας.